

Forfatter: Heiberg, Johanne Luise

Titel: 1. Del : 1812-42

Citation: Heiberg, Johanne Luise: "1. Del : 1812-42", i Heiberg, Johanne Luise: *1. Del : 1812-42*, udg. af AAGE FRIIS ; ELISABETH HUDE ; ROBERT NEIENDAM ; JUST RAHBEK , 1944, s. 278. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/text/adl-texts-heibfr05val-shoot-idm139983402896976.pdf> (tilgået 25. april 2024)

Anvendt udgave: 1. Del : 1812-42

"DINA".

Oehlschläger havde dette Aar skrevet sit Sørgespil "Dina". Han havde saa tidt ytret for mig: "De bør oftere spille tragiske Roller, thi jeg er vis paa, at Deres Talent ser en rig Fremtid imøde i denne Retning." Han havde derfor skrevet sin Dina med mig for Øie. Jeg var denne Sommer ivrigt beskjæftiget med Indstuderingen af Dinas Rolle. Den interesserede mig, fordi det var en Opgave, forskjellig fra dem, jeg sædvanligt havde havt at løse. Den udfyldte min Tanke Dag og Nat, vaagen og i Drømme. Det laa mig meget paa Hjerte ikke at skuffe Digteren i den Tillid, han satte til min Evne. Oehlschläger havde i de senere Aar fundet saa liden Anerkjendelse for sine nyeste Skuespil, at det ret vilde glæde mig, om jeg kunde bidrage til, at han en Gang igjen med rigtig Tilfredsstillelse kunde sidde i det gamle Theater og fra den Scene, der skyldte ham saa meget Fortrinligt, faa sine Ord og Tanker tilbage, saaledes som de vare opstaaede i hans Phantasi; jeg 279 var kun ængstelig for, at dette Haab skulde slaa mig fejl. Dinas Character bevæger sig i saa forskjellige Tonarter, at det ingenlunde er let at samle dem alle i en harmonisk Accord eller med andre Ord paatrykke den en Personlighed, der kunde blive forstaaet som en Enhed, til Trods for alle de Modsigelser, der ligge i de forskjellige Nuancer. Men just denne dristige Nuancering gjorde den interessant; at skildre Mennesker som Lysets Engle eller Mørkets Djævl er i Grunden altid uinteressant, thi det er usandt. Kun Forbindelsen mellem Feilene og Fuldkommenhederne hos et Menneske, Forholdet og Kampen imellem disse danner et Menneske, som vi tro paa, sympathisere med, thi vi ere alle fint nuancerede ligesom Planterne, imellem hvilke man ikke finder et rent hvidt eller et rent sort Blad. Selv den hvide Lilies Blad har, nøie beset, noget af de andre Farver i sin Schattering. Dina Vinhofer er som bekjendt en historisk Person; men uagtet denne Pige nok ikke spillede en aldeles ubetydelig Rolle i den ulykkelige Ulfeldtske Proces, saa vidste man dog dengang endnu kun dunkelt af Historien, hvori denne egentlig bestod. Historien vidnede: "Hun var et løst Fruentimmer", og det var det eneste, der med Bestemthed kunde siges om hende. Den hele characteristiske Fremstilling af Dina i Digterens Værk er derfor et Billede, undfanget i Oehlschlägers Digterphantasi, og hører ham helt og holdent til. Det vilde altsaa ikke nytte Fremstillerinden at studere Historien for at levendegjøre sig Billedet, og det behøves heller ikke. Billedet staar klart og tydeligt for den, der kan læse, for den, der i det Hele taget kan opfatte og fremstille en Character. Det er et stort Misgreb, som vore Skuespillere ofte gjøre sig skyldige i, naar en historisk Figur bliver dem overdragen, at studere Historien og da anlægge og udføre Rollen efter det Billed, de her modtage, i Stedet for efter Digterens. De bøie og bryde da paa Digterens Billed for at faa det ind under det, som de i Historien have gjort sig fortrolige med, om disse to Billeder end ere aldrig saa modsatte i Tone, Form og Colorit. Hvorvidt Digteren tør afvige fra den historiske Sandhed, er et andet Spørgsmaal, som ikke hører herhen. Men Skuespilleren har kun at holde sig trofast til det Billede, der er ham overleveret af Digteren. Hvorledes vilde det f. Ex. gaa med de Schillerske historiske Figurer, om man ikke strengt holdt sig til hans Phantasibilleder, men omformede disse og tvang dem ind i de Billeder, som Historien lærer os at kjende? Resultatet vilde blive, at en Vanskabning kom ud deraf, som hverken var Sandheden eller Phantasibilledet. Saadanne Vanskabninger, tillavede af Skuespillernes Lyst til at lægge deres historiske Kundskaber for Dagen og til at rette paa Digterens Arbeide, have vi ikke set faa af. I 1850 gik saaledes Byrons "Sardanapal" over Scenen. Enhver, der kjender dette Digterværk, veed, at Byron har skildret sin Sardanapal med lyriske, glimrende Farver. Igjennem en henrivende lyrisk 280 Form skildrer han sin Helt som en ideal Skikkelse. Hele hans nydelsesrige Liv beherskes paa ethvert Punkt af Skjønhedsidealet; det historiske Træk. hvorledes han opbrændte sig selv, alle sine Slavinder og sine andre Skatte, har gjort, at Byron, holdende fast ved denne Kjendsgjerning helt igjennem Digtet har kastet Idealitetens Kaabe om den vidunderlige Skikkelse. Han elsker, han tilintetgjøres i Luerne, omslynget af sin ene deilige Slavinde, omringet af sine hele Pragt, og foretrækker at forgaa i Flammerne med Alt, hvad hans Hjerte hænger ved, hellere end at bevare et Liv, der trues med Ydmygelse. Det Hele er et tragisk Fyrværkeri af Menneskeliv, Guld og Ædelstene, der forvandles til en Askehob; og af denne Askehob reise sig i Tidernes Række Sagn og Eventyr om ham og hans glimrende, nydelsesrige Liv, et Liv, hvor Bægerne aldrig manglede Kransen, der skulde forhøie Vinens Nydelse. Saaledes har Digteren tænkt sig ham, og saaledes er han skildret af hans Mesterhaand. Den Skuespiller, som paa vort Theater fik denne Opgave at løse, holdt sig nu til den historiske Epicuræer, og da dette Billede (især for En, der ikke ser med digteriske Øine) er himmelvidt forskjelligt fra Digterens, saa begyndte nu denne fortvivlede Kamp: at faa den "Dør" til at passe til det "Smør" - og i Stedet for den skjønnne Yngling, der snoer Blomster i sit rige Haar, der i Begeistringens Øieblik udbryder - Talen er om Stjernerne -:

O!

Jeg elsker dem; jeg holder af at stirre
Dybt ind i Himlens Hvælving efter dem;
Der, hvor de tindre i det dybe Blaa,
Saa de kan lignes ved min Myrrhas Øine;
Jeg holder af at skue deres Straaler
Afspeilede i Bølgens Sølv, der bæver
Paa Euphrates, naar lette Vinde kruse

Ved Midnat Flodens rige, klare Strøm;
Imens en sagte Luftning sukker gennem
Det Liv, der krandsr Bredden - men, ei veed jeg
Og ændser heller ei, at vide om
De ere Guder eller Guders Bolig,
Som Nogle tænke, eller ikkuns Lys
For Nattens Mørke, Verdner, eller Gjenskin
Af Verdener. I denne Uvished
Der Noget er saa sødt, jeg vil ei bytte
For al chaldæisk Lærdom; og desuden,
281 Jeg veed at Alt, hvad Støvet vide kan,
Om hvad der findes over, under det,
Er Intet. Deres Glands jeg seer, - jeg føler
Ved deres Skjønhed - Naar de skinne paa min Grav,
Da veed jeg hverken dette eller hiint.

gav Skuespilleren Billedet af en udhulet, blaseret, moderne Gourmand. Resultatet var, at hele Stykket forfeilede sin Virkning. Af slige litteraire Mord have Skuespillerne ikke faa paa deres Samvittighed. En anden Sag er det, hvor en historisk Figur blot er henslængt i et Stykke, uden digterisk Opfattelse, hvor Digteren ikke har formaaet at give et Billede, men kun et Navn; her kan Skuespilleren ved at læse Historien selv danne sig et Billede, som han kan lægge til Grund for sin Fremstilling, der ellers vilde staa nøgtern og bar. Denne Udvei tyede jeg til, da jeg skulde spille "Dronningen paa 16 Aar", thi her var Intet at fordærve, men meget at forbedre.

Mange Skuespillere ere i det Hele ikke paa det Rene med, hvori egentlig deres Kunst bestaar. De forvexle den fremstillende med den gjenfremstillende Kunst. Den fremstillende Kunst er Digterens; den gjenfremstillende Skuespillerens. Forskjellen mellem Digteren og Skuespilleren er, at Digteren skaber af det raa Stof, Skuespilleren af et Stof, som alt er Kunst. Digterværket overleveres Skuespillerne, og det bliver nu deres Kunst at optage det i sig i den Grad, at det bliver dem muligt at gjenfremstille det, som om det var undfanget oprindeligt af deres egen Sjæl; og denne Gjengiven sker igjennem deres Personlighed, idet deres Evne bestaar i at tilpasse denne til de forskjellige Digterbilleder, saa at Tilskuerne i hvert af disse sættes i den Illusion, at de have en selvstændig Personlighed for Øie, uagtet det igjennem alle Billeder er et og det samme Individ, der formaar at frembringe altid nye Skikkelser. Men for at kunne optage Digterens Frembringelser og gjengive dem maa der i en Skuespillers Personlighed udtale sig en æsthetisk Idealitet. Dette Stempel kan ikke undværes, og denne Idealitet maa gjøre sig gjældende i de ydre Former, i Aasyn, Gang, Holdning, Stemme. At have dette Præg over sin Personlighed danner dog endnu ikke Skuespilleren, thi hvo vil negte, at mangen en Personlighed, der ikke er Skuespiller, har dette Præg, baade i det Ydre og i det Indre. Men de formaa ikke at bruge denne Idealitet som et Speil, hvori de kunne optage og udstraale Billeder, uden at udslette deres eget, der igjennem Tilsløringen dog skal lyse bestemt frem. At være en Anden og dog sig selv, det er Skuespillerens vanskelige Opgave; thi den Skuespiller, der ikke formaar igjennem alle de forskjellige Billeder at holde fast paa sin egen Personlighed, mangler den Basis, der i Tidernes Løb kan fængsle Tilskuerne saaledes, at der mellem dem og ham opstaar et 282 Slags Venskabsforhold, der ofte kan blive saa stærkt, at man ved en Skuespillers Død kan have en Følelse, som om en kjær Ven og Slægtning var bortrevet fra vor Midte. Og her er det ikke Rollernes Tab, man begræder, men Personens; men hvorledes skulde denne Person have vundet vor Kjærlighed, ifald vi ikke gennem alle de forskjellige Billeder, bevidst eller ubevidst, havde set et Menneske, en bestemt Individualitet skinne frem? De Tilskuere, der sige: "Hvad bekymrer jeg mig om, hvorledes Skuespillerne ere som Mennesker, naar de kun spille godt", ere Tilskuere med grove Sanser, for hvem vist ofte det Bedste, det Fineste i en Fremstilling gaar tabt, thi kun fra Sjælens Dyb kan det Skjønne tiltale os; men er der ingen Sjæl, hvorfra da hente det, der henriver os? Sjælens Baggrund er det, der giver en Fremstilling blivende Værd. Jeg siger med Villie: blivende, thi en øieblikkelig Virkning kan selv det Futileste opnaa, naar det tiltaler Modesmagen. Skuespillerens Hverv er altsaa at digte sin egen Person ind i Digterens Billeder; thi Digter paa første Haand er han nu engang ikke. Dette skal han have Mod til at tilstaa for sig selv og Andre. Og han kan gjerne tilstaa dette, thi hans Virksomhed er endda ikke saa ringe. Men i Stedet for at tilstaa det, ligge Skuespillerne i en stadig Krig med dem, som man skulde tro, de vare nærmest forbundne med, nemlig Digterne. De hovmode sig ikke sjeldent lige overfor dem, i Stedet for at det Naturlige vilde være, om disse To levede et Fostbroderliv sammen, hvori de delte Ondt og Godt med hinanden. Erfaringen har lært mig, at her er Feilen sædvanligt Skuespillerens og ikke Digterens. Skuespillerne holde ikke af at modtage Raad og Fingerpeg af Digterne, og hvem er nærmere til at give dem disse end den Digter, hvis Værk Skuespilleren har at forstaa, opfatte og gjengive? At jeg for min Del aldrig har været befængt med denne Ømfindtlighed, der i høieste Grad var mig imod, kunne alle de Digtere bevidne, i hvis Arbejder jeg har spillet. Til Oehlschläger henvendte jeg mig derfor flere Gange for at blive bestyrket i, at min Opfatning af Dina var overensstemmende med det, han havde tænkt sig.

Lige overfor Rahbeks Bakkehus ligger Bakkegaarden. Eierne, daværende Auditeur, senere Geheimeraad Hall og hans Hustru, en Datter af den bekjendte Lærde, Etatsraad Brøndsted, vare os personligt ubekjendte.

En Dag aflagde Brøndsted os et Besøg og ytrede, at hans Datter og Svigersøn meget ønskede at gjøre vort personlige Bekjendtskab. Faa Dage efter dette Besøg styrtede Brøndsted med sin Hest og døde kort efter. Det pludselige Dødsfald rammede den kjærlige Datter som et Lyn, og det ellers muntre og gjæstfri Hus var pludseligt blevet et Sørgehus. Vort nærmere Bekjendtskab med Halls blev derfor opsat paa Grund af denne smertelige Begivenhed. Efter nogen Tid bad Hall Georg Buntzen, som han kjendte fra andre Kredse, 283 om at indføre ham hos os. Hall aflagde os sit første Besøg og bad mig indstændigt om at besøge hans af Sorg over Faderens Død utrøstelige Kone. Bedrøvede Mennesker have altid en Tillokkelse for mig, thi de trænge til Andre; jeg gik altsaa over og gjorde Fru Halls Bekjendtskab. Begge Ægtefolkenes ligefremme og gjæstfri Maade at være paa gjorde, at man snart følte sig fri og utvungen i deres Selskab. Fru Hall reiste kort efter til Iselingen til sin Pleiemoder, saa vi saaes kun faa Gange; Hall derimod kom oftere over til os. Han ytrede, at han i mange Aar havde ønsket at gjøre vort Bekjendtskab og var glad ved, at dette Ønske nu var blevet opfyldt. Han som alle dannede Mennesker i denne Periode interesserede sig i høi Grad for den sceniske Kunst. Politiken, denne Alt opslugende Hyæne, havde endnu ikke Kræfter til at fortrænge Muser og Gratier. Hall underholdt sig ofte med mig om Theatrets Præstationer og om mine egne Rollers Udførelse. Det glædede mig at høre en saa dannet Mand udtale sine Anskuelser om det, der interesserede mig i saa høi Grad.

Vi havde været nødte til at fraflytte vor Leilighed i Brogaden Nr. 3, paa Grund af Husets Salg. Vor nye Bolig i Bredgaden i det saakaldte MacEvoyske Palais laa under Reparation, saa vi ikke kunde flytte derind før til Flyttedagen. Jeg glædede mig meget til, at vi derfor maatte blive paa Bakkehuset i Efteraarsmaanederne, hvilket jeg havde faaet Theaterdirectionens Tilladelse til, da det jo ikke laa saa langt fra Byen, at det synderligt kunde skade Theatrets Tjeneste. Uforglemmelig er mig det deilige Efteraar paa Bakkehuset. I August begyndte Theatrets Prøver; første September aabnedes som sædvanligt Saisonen. Mit arbejdsomme Liv var nu begyndt. Prøver og Forestillinger afløste hinanden. Med Glæde pakkede jeg mig efter en Forestilling ind i mit Reisetøi og trykkede mig op i Krogen af Kareten, der atter bragte mig ud til det venlige Bakkehus, hvor Maanen spillede paa Kallebodstrand, og Efteraarsstjernerne gængede i Toppen af Søndermarkens Træer.

Prøverne paa "Dina" vare begyndte; jeg var ikke tilfreds med mig selv. Jeg kunde ikke i de første Repliker faa fat paa Rollens Grundtone. Oehlenschläger, der overværede en Prøve, kom op til mig efter anden Akt. "Det er ikke godt," sagde jeg til ham, saa snart jeg fik Øie paa ham, "de første Repliker due ikke, og netop de ere saa vigtige." Af Høflighed vilde han ikke give mig Ret, men jeg saaes godt i hans Øine, at han var af samme Mening. Jeg trak ham dybere ind i Coulissen, hvor vi stode, og sagde: "Sig de første Repliker for mig." Han gjorde det, og jeg sagde: "Nu skal De have Tak, nu veed jeg, hvad jeg vil." De første Replikers Betoning i en Characterrolle ere af yderste Vigtighed, thi de angive ligesom en Grundaccord, den hele Scala i Billedet, som skal gjennemløbes. Ere disse falsk 284 anslaaede, da gaar det ud over det Hele, det er altsaa Opgaven at faa dem frem med størst mulig Sikkerhed. Rørende var den gode Oehlenschlägers Glæde paa næste Prøve. Med Taarer i Øinene takkede han mig og sagde paa sin venlige Maade: "De bliver mageløs heri." Den 27de Oktober 1842 gik "Dina" første Gang over Scenen. Jeg fik mit Ønske opfyldt, Digteren var henrykt, Stykket blev modtaget med stormende Bifald. Man fandt, at min Fremstilling af Dina var noget Nyt og Eiendommeligt. Stykket trak fuldt Hus, og saaledes var Alt paa det Bedste. Oehlenschläger sendte mig et pragtfuldt Exemplar af Stykket, da det kom ud i Trykken, med følgende Digtforord:

Til Fru *Johanne Louise Heiberg.*

En Digter sad ved Phantasiers Elv -
Hvad Ydun for ham sang, dermed han Folket rører;
Men, Hulde! du var hendes Dina selv,
Den bedste Blomst i Krandsen dig tilhører.

Skjærsommer blev ved dig min Digter-Juul,
Din Ild, din Ynde taaler ingen Vinter:
Du mine Svibler tog af deres Skiul
Og trylled dem til unge Hyacinter.

A. Oehlenschläger.

Den 2den November forlode vi Bakkehuset og flyttede ind i Bredgaden i vor nye Leilighed. Vi vare glade ved vor nye smukke Bolig, uagtet vi med et Suk tænkte paa den gamle i Brogaden Nr. 3. Det er med en

egen Følelse, man siger Farvel til et længe beboet Sted. Man har en Fornemmelse af, at et nyt Tidspunkt begynder. Man lader Aarene i den gamle Bolig passere Revue i Tankerne. Hvad man har oplevet af Godt og Ondt, oplever man ligesom paany, idet man slutter sit Regnskab for den tilbagelagte Perodes Begivenheder. Man tænker med en blandet Følelse af Haab og Frygt paa, hvad der vel venter os i den nye Bolig - om Godt? - om Ondt? Modgang eller Medgang? Man frygter for, at Husguderne ikke have havt Lyst til at flytte med, og hvad ere vi uden dem?

"Dina" blev opført atter og atter og gjorde mere og mere Opsigt; Alverden vilde se den. Den lille Forfølgelse, jeg havde været udsat for i forrige Saison, det sribede Skjørt, Perspektivkassehistorien og de Bladartikler, den havde givet Anledning til, kom atter paa Bane; og en Del af Publikum mente, man burde give mig Opreisning og vise mig, hvor megen Pris man satte paa mig. Anderledes kan jeg ikke forklare mig det, som nu fulgte. En Aften i November, da "Dina" blev spillet, blev jeg forundret over strax ved Teppets Opgang til anden Akt, som er den første, hvori Dina optræder, at blive modtaget med et Bifald, saa stærkt, saa vedvarende, at det maatte forundre Alle. Og denne stormende Applaus vedligeholdte sig hele Aftenen igjennem. Jeg kan ikke sige, den var mig behagelig, thi den forekom mig forceret og overdreven. Der kan være Tone i en Applaus ligesom i den menneskelige Tale for den, hvis Øre er uddannet i denne Retning. En Applaus kan ved sin Styrke forstyrre Illusionen, lige saa vel som den kan forhøje den. I fjerde Akt, hvor Dina i Fængslet synker afmægtig til Jorden, brød Bifaldet ud med en saadan Styrke, at jeg følte mig ubehagelig berørt deraf. Da jeg blev baaret ud af Scenen, spurgte jeg dem, som havde det Hverv at bære mig ud, hvorfor de havde ladet mig ligge længer end sædvanligt, forinden de løftede mig op og bar mig bort, - thi saa længe jeg var paa Scenen, vedblev Applausen. Jeg maatte le, da den Skuespiller, som skulde give et Tegn, naar de skulde bære mig bort, svarede: "Jeg har jo at sige: "Hun er besvimet, bærer hende bort"; men under hele Applausen laa De og rystede paa Hovedet, og jeg hørte Dem sige: Nei! Nei! Da kunde jeg dog ikke sige: "Hun er besvimet"". "De har Ret," svarede jeg, "Publikum bringer mig rent ud af det i Aften. Hvad skal alt dette betyde?" Da Stykket var forbi, og jeg var omklædt, gik jeg ned i min Vogn for at kjøre hjem. Da Vognen var kommet udenfor Theaterporten, saae jeg til min Forundring, at hele Torvet var fuldt af Mennesker, der, saa snart de saae Vognen, raabte: "Fru Heiberg leve!" og dette gjentog sig ideligt til hen imod Bredgaden; da standsede Vognen, jeg troede, fordi den ikke kunde komme frem for Mennesker, Karetøren blev aabnet, og en ubekjendt Herre spurgte, om jeg havde Noget imod, at man trak mig hjem. Jeg bad indstændigt, at man vilde lade det være, og Vognen fortsatte sin Kjørsel, idet man hele Bredgaden igjennem blev ved at raabe: Fru Heiberg leve! Alle Vinduer i Gaden bleve revne op, da Ingen vidste, hvad denne usædvanlige Larm betød. Vognen dreiede ind i min Port, og idet jeg steg ud, saae jeg Porten, Vestibulen og hele Trappegangen opfyldt af Mennesker. Under de idelige Raab: Fru Heiberg leve! hilste jeg paa de mange Mennesker, takkede dem med et Par Ord og slap op ad Trapperne. Først da jeg stod i min Stue, hørte jeg af min Tjener, at Hestene vare spændte fra Vognen paa Kongens Nytorv, i samme Øieblik som den Fremmede havde spurgt, om jeg tillod det. Paa Vognens Bevægelse, der hele Bredgaden igjennem var tæt omringet af Mennesker, bemærkede jeg ingen Forandring, mig syntes, den kjørte som sædvanligt. Ubeskriveligt var det Ansigt, hvormed Heiberg modtog mig, da jeg stod i Stuen, og han af Tjeneren var underrettet om, hvad der var sket. Selv havde han ikke været paa 286 Comedie denne Aften, og da vi Intet havde erfaret iforveien, kom det Hele ham som mig uventet. Han var i høi Grad imod denne Art af Hyldning. Han var ganske vred, og i Latter og Spøg bad jeg ham flere Gange om Forladelse, fordi jeg var trukket hjem af Folket. Denne Begivenhed gjorde naturligvis stor Opsigt i det lille Kjøbenhavn, hvor en saadan Ære hidintil kun var viist Frederik den Sjette og Thorvaldsen. Uagtet jeg ikke veed det, thi til mig ytrede det naturligvis ikke, saa finder jeg det dog rimeligt, at denne Hyldning har stødt mange. Mine Beundrere vare henrykte over, at denne Udmærkelse var viist mig, mine Misundere udsprede for at trøste sig, at det Hele var styret og udført af en sammenløben Hob. At megen Sladder vilde blive sat i Gang om denne Aftens Begivenhed, kunde jeg sige mig selv; det var mig derfor en stor Glæde, da Studenterne otte Dage efter, paa min Fødselsdag, den 22de November, droge ud til min Bolig, tændte deres Fakler i den Have, som hørte til denne, og afsang et deiligt Digt af Hertz, skrevet i den Anledning. Den unge Molbech, der var udsendt af Studenterne, holdt i deres Navn en Tale og overrakte mig Sangen. Da jeg traadte hen i et Vindue i Stueetagen, som vendte ud imod Haven, blev jeg overrasket af det herlige Syn. Det var en deilig Vinteraften; over Jorden laa den nyfaldne, hvide Sne, Stjernerne glimrede paa den mørke Himmel, hvorunder de mange brændende Fakler med deres rødlige Lys oplyste de lavere Buske og de høiere Træer, idet Røgen af Faklerne bevægede sig sagte op imod Himlen, og under Røgen oplystes de mange mig ubekjendte Ynglingeskikkelser, hvis Contourer den hvide Sne bidrog til at fremhæve. Det hele forekom mig ganske magisk. Og da nu de ungdommelige Mandsstemmer brøde ud i Sangen, da kom Taarerne mig i Øinene.

Sangen lød som følger:

Naar af det travle Liv forladt
Sig breder ud den stille Nat,
Naar op fra Havet Maanen haster
Og Drømmesløret om sig kaster:
Da lever Jorden om igjen
Det Liv, der svandt i Natten hen;
Og for det Lys, om Dagen brænder,

En magisk Lampe hist sig tænder.

Af den bestraalet vinder Alt
En ny Betydning, ny Gestalt.
Det er et Andet, skjøndt det Samme,
En Verden, digtet ved dens Flamme.
287 Naturen drømmer; Sandhed maa
I denne Drøm tilgrunde gaae.
Men høit Titania paa Thronen
Til Sandhed stempler Illusionen.

Slig Nat er Billed paa den Kunst,
Der skyldes alle Musers Gunst,
Der løfter sig, naar Dagen viger,
Der dristig bygger Drømmens Riger -
Den Kunst, hvor Verdens Syner flye,
Men forme herligt sig paany,
En anden Verden, skjøndt den Samme,
Bestraalet af en magisk Flamme.

- O Musers Yndling! lad vor Sang
En Stund Dig standse paa Din Gang!
Til Musers Sønner mildt Du lytte,
Og heft Dit Blik paa Nattens Mythe!
I Maanestraalers Duft og Glands
Opføre Alfer snart en Dands;
Af Natten vil en Verden stige,
Der er et Billed paa Dit Rige.

Med dyb Beundring længst vi saae
Dig Veien til Dit Rige gaae,
Hvor Du, Titania paa Thronen,
Til Sandhed stempler Illusionen.
Vor Hylding, sendt Dig i vor Sang,
Er hellig Gjæld og dybtfølt Trang.
Og Tonen, ført paa Nattens Vinger,
Hengivne Hjerters Slag Dig bringer.

Da Sangen var tilende, udbragte mine mange unge ubekjendte Venner et rungende Leve! og skiltes stille ad. Bredgaden og de tilstødende Gader vare aldeles opfyldte af Mennesker, der gennem den lukkede Port lyttede til Sangen. Det var mig som sagt en Glæde, at denne smigrende Hylding fulgte ovenpaa den første. Den dannede Klasse havde derved ligesom sat sit Stempel paa, at man følte en Trang til at vise mig en Udmærkelse. Og dette var ikke et Øieblikks Opblussen, men forberedt med velberaad Hu. De af denne Aftens Forsamling, som endnu leve, og som i Aarenes Løb ikke have angret, 288 at de bidroge til en mig uforglemmelig Hædersbevisning, bringer jeg her gennem disse Blade min hjertelige Tak.

Der havde desværre i det sidste Par Aar hos adskillige af Herrerne ved Theatret udviklet sig en vis Misundelsesfølelse imod mig. At min gamle Forfølger, Nielsen, stod i Spidsen herfor, behøver jeg ikke at fortælle. Hans Forfølgelse havde nu faaet en Basis at støtte sig til, idet han nemlig følte sig oprørt over, at Publikum gjorde for meget af mig og for lidt af hans Kone. Under denne Form forekom det ham ædelt at harmes over enhver Udmærkelse, der vist mig. Jeg for min Del og Mange med mig tvivlede imidlertid intet Øieblik paa, at det ikke var hans Kones Sag, der laa ham paa Hjerte, men hans egen. Det er i det Hele taget ret characteristic, at jeg paa min hele Theaterbane aldrig har lidt det Mindste ved Damernes Skinsyge over den Stilling, jeg indtog ved Theatret, men kun ved Herrerne. Hvorledes dette lader sig forklare, vil jeg længer hen udtale mig om, naar jeg gennemgaar den hele Stands moralske Brøst og Bræk. At de sidste for mig smigrende Begivenheder ikke forringede, men forøgede disse Herreres Vrede, følger af sig selv. Man havde fundet sig nogenledes i, at Publikum satte mig saa høit i Lystspillet, men at den sidste ualmindelige Udmærkelse skulde bringes mig for en tragisk Rolle, det var mere, end man kunde finde sig i. Jeg vidste med en frelst Samvittighed, at jeg modtog det Ene som det Andet uden at have gjort det Mindste dertil undtagen det, med min Sjæl at stræbe at gaa videre i den Kunst, hvortil mit Liv var indviet; at standse mig heri formaaede Intet, ingen Medgang, ingen Modgang; den sidste sporede mig saa meget ivrigere til at gjøre mig Medgangen værdig. Jeg følte paa ethvert Punkt af min Kunstudvikling, hvor meget der endnu var tilbage for mig at lære; og sandelig, Ingen vilde have misundt mig, ifald man havde kunnet se ind i mit Indre, se min Kamp, min ofte store Modløshed, min Utilfredshed med mig selv - set min Alvor ved Sagen, været Vidne til mine søvnløse Nætter, hver Gang jeg grundede over, hvordan jeg skulde opfatte og udføre det mig Betroede. Man antog, min hele Virksomhed var en Leg og ingen Kamp. Disse to Ting forvexles ofte af Kunstnerne som af Publikum. De Første burde i det Mindste vide Besked. De fleste virkelige Kunstnere kunde

vel (sans comparaison) sige, som Goethe siger: "Wie theuer habe ich meine Gedichte bezahlt!"

Imidlertid ramte de forfængelige Skuespilleres Skinsyge mig denne Gang ikke smerteligt; jeg fandt den kun latterlig, og deres sure Miner satte mig ofte i et overgivent Humeur, som da tildels afvæbnede dem lige overfor mig, og de skjulte deres Bitterhed, saa godt det stod i deres Magt. Ja, mit frimodige Væsen formaaede ofte at beseire denne slette Følelse hos dem, saa den af og til gik over til en Velvillie for mig, der undertiden var mig 289 besværligere end deres Vrede. Ogsaa vare disse jo de Færreste i Personalet. De Fleste viste mig en Hengivenhed, en Tillid, der udgjorde min Glæde og Stolthed. Kom jeg om Morgenen paa Prøverne, da flokkedes de om mig, spurgte mig til Raads, saa vel i deres Kunstnervirksomhed som i deres private Anliggender. Et forbeholdent Væsen laa ikke i min Natur, og dette maa vel have bidraget til, at saa Mange af dem henvendte sig til mig i Glæder og Sorger. Dette venlige Forhold til de Fleste i Personalet udgjorde en Del af min Lykke. Jeg glædede mig til at samles med dem, fordi jeg vidste, at jeg var velkommen i deres Midte. Var jeg af anden Mening end de, da hørte de venligt paa min aabne og uforstilte Udtalelse, thi de vidste, at jeg ingen skjulte Bevæggrunde havde, og at Modsigelsen ikke udsprang af at ville saare, men kun af at ville berigtige Anskuelser, der vare modsat dem, jeg ansaae for de rette. Ak! hvor mange fornøielige Samtaler, hvor mange lystige Timer have vi dog ikke tilbragt med hinanden! Jeg omfattede dem virkelig med en Kjærlighed, en Hengivenhed, som om de Alle vare mine Brødre og Søstre. Ja, I, som ere blevne tilbage, naar engang I læse disse Linier, jeg veed, at I ville føle Sandheden af disse mine Ord; jeg veed, at I ville bevæges ved dem og udbryde: "Ja, det var gode Tider!"